

KONKURENCES PADOME

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: konkurence@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 11

(Prot. Nr.9, 2.§)

2011. gada 24. februārī

Par lietas neierosināšanu

Par If P&C Insurance AS Latvijas filiāle 05.01.2011. iesniegumu

Konkurences padome 2011.gada 06.janvārī saņēma If P&C Insurance AS Latvijas filiāle (turpmāk – If vai Iesniedzējs) iesniegumu No.33-NV-11K par tirgus dalībnieku vienošanos, kuras mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana (Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkts).

AAS „BTA” reģistrēta komercreģistrā ar reģistrācijas Nr.40003159840, juridiskā adrese: Krišjāņa Valdemāra iela 63, Rīga, LV-1142.

SIA „R&D apdrošināšanas brokers” reģistrēta komercreģistrā ar reģistrācijas Nr.40003947675, juridiskā adrese: Dzelzavas iela 117, Rīga, LV-1021.

If P&C Insurance AS Latvijas filiāle reģistrēta komercreģistrā ar reģistrācijas Nr.40103201449, juridiskā adrese: Mūkusalas iela 101, Rīga, LV-1004.

2011.gada 3.februārī Konkurences padome pieņēma lēmumu par lēmuma pieņemšanas termiņa pagarinājumu līdz 2011.gada 24.februārim.

Izvērtējot iesniegumā ietverto informāciju, Konkurences padome

konstatēja:

1. Iesniegumā Iesniedzējs norāda, ka SIA „R&D apdrošināšanas brokers” caur mājas lapu www.octas.lv sniedz apdrošināšanas starpniecības pakalpojumus klientiem. Izmantojot mājas lapu www.octas.lv, potenciāliem apdrošinājuma ņēmējiem ir iespējas tiešsaistes režīmā iegūt dažādu apdrošināšanas sabiedrību piedāvājumus sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas (turpmāk OCTA) piedāvājumus, ievadot konkrētā transportlīdzekļa datus. Apdrošināšanas sabiedrību piedāvājumi www.octas.lv mājas lapā tiek sakārtoti atkarībā no cenas, lētāko piedāvājumu norādot kā pirmo un īpaši izceļot. 2010.gada decembrī If, pārbaudot klientu sniegto informāciju mājas lapā www.octas.lv veica vairākus pieprasījumus, lai iegūtu apdrošināšanas prēmijas piedāvājumus dažādiem transporta līdzekļiem. Pēc pieprasījuma veikšanas If konstatēja, ka visos gadījumos kā lētākais piedāvājums tiek norādīts BTA piedāvājums. Bez tam BTA piedāvājums lielākajā daļā gadījumu bija tieši par 3% lētāks kā otrs lētākais jebkuras citas apdrošināšanas sabiedrības piedāvājums. If

konstatēja, ka veicot atšķirīgus pieprasījumus mājas lapā www.letapolise.lv kā lētākie piedāvājumi atšķirīgu pieprasījumu gadījumos tiek norādīti dažādu apdrošināšanas sabiedrību piedāvājumi. If veica savā sistēmā tarifu izmaiņas attiecībā uz konkrēto transporta līdzekli, lai If piedāvātā prēmija konkrētajam transporta līdzeklim būtu zemāka, nekā BTA iepriekš norādītā, taču veicot www.octas.lv atkārtotu pieprasījumu, If konstatēja, ka BTA piedāvājums ir kļuvis vēl lētāks, tas ir tieši par 3% lētāks nekā If piedāvājums, kas bija otrais lētākais piedāvājums. If vairākkārtīgi samazinot cenu, BTA piedāvājums vairs netika norādīts kā lētākais www.octas.lv. Aptuvenā robežšķirtne, kad BTA piedāvājums pārstāja būt lētākais, bija virs 25%, salīdzinot ar zemāko citas apdrošināšanas sabiedrības piedāvāto cenu, tas ir, tās apdrošināšanas sabiedrības piedāvājumu, kas pirms tam bija trešais lētākais. If uzskata, ka starp AAS „BTA” un SIA „R&D apdrošināšanas brokers” pastāv aizliegta vienošanās, saskaņā ar kuru mājas lapā www.octas.lv, uzzinot visu pārējo apdrošināšanas sabiedrību piedāvājumu, tiek koriģēts AAS „BTA” piedāvājums. Iesniedzējs lūdz Konkurences padomi, pamatojoties uz Konkurences likuma 22.pantu un 23.pantu, ierosināt izpēti lietu par AAS „BTA” un apdrošināšanas brokeru sabiedrību „R&D apdrošināšanas brokers” darbībām.

2. Konkrētais tirgus ir konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu. Konkrētās preces tirgus ir noteikta preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības.

Savukārt konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir ģeogrāfiska teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.

OCTA polise kā produkts nav aizvietojams ar citiem apdrošināšanas produktiem ne no piedāvājuma, ne no pieprasījuma puses. OCTA, jeb obligātā civiltiesiskās atbildības apdrošināšana, ir obligāta apdrošināšana - saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 3.pantu:

„(1) Obligātās apdrošināšanas objekts ir transportlīdzekļa īpašnieka vai tiesīgā lietotāja civiltiesiskā atbildība par ceļu satiksmes negadījumā nodarīto zaudējumu trešajai personai.

(2) Īpašnieka civiltiesisko atbildību par katru ceļu satiksmē lietoto transportlīdzekli apdrošina ikviens transportlīdzekļa īpašnieks, noslēdzot attiecīgu apdrošināšanas līgumu.”

OCTA polises ir iespējams iegādāties dažādos veidos – ”uz vietas” apdrošināšanas sniedzēju filiālēs, pie brokeriem, degvielas uzpildes stacijās, citās tirdzniecības vietās. OCTA iespējams iegādāties arī internetā tiešsaistes režīmā – gan pašu apdrošināšanas sabiedrību mājas lapās (piemēram, www.if.lv; www.ergo.lv, u.c.), gan apdrošinātāju produktu (tajā skaitā OCTA) tirdzniecība brokeru mājas lapās (piemēram, www.salidzini.lv/octa.php, www.octas.lv, www.gudriem.lv/octa, www.abcpolise.lv, www.iizi.lv/octa-apdrosinasana, www.ins.lv, www.eagents.lv/, <https://www.manapolise.lv/>, <http://www.e-polise24.lv/apdrosinasana/octa-apdrosinasana/> u.c.).

OCTA tirdzniecība tiešsaistes režīmā, atšķirībā no citiem produktu izplatīšanas kanāliem (OCTA iegāde ”uz vietas”), kā tirdzniecības kanāls piešķir priekšrocības OCTA pircējiem. Ar tā starpniecību vienlaikus ir pieejami vairāku apdrošinātāju OCTA polišu cenas tiešsaistes režīmā. OCTA polisi, izvēloties sev pieņemamāko piedāvājumu starp dažādu apdrošinātāju produktiem, iespējams iegādāties dažu minūšu laikā.

Vienlaikus, vērtējot OCTA tirdzniecību no piedāvājuma puses gan „uz vietas”, gan tiešsaistes režīmā, KP tirgus situāciju vērtē kā dinamisku no konkurences viedokļa, nav konstatēts, ka apdrošinātājiem pastāvētu barjeras iekļūšanai jebkura veida pārdošanas kanālā.

Pamatojoties uz minēto, par konkrēto tirgu šīs lietas ietvaros uzskatāms OCTA polišu tirdzniecības tirgus Latvijā.

2011.gada 20.janvārī no Latvijas Transportlīdzekļu apdrošināšanas biroja (turpmāk – LTAB) saņemta informācija par pārdoto OCTA polišu skaitu 2010.gadā. Atbilstoši šai LTAB sniegtajai informācijai AAS „BTA” tirgus daļa OCTA polišu tirdzniecībā ir (*) (<30%). Nākamā tuvākā sekotāja tirgus daļa atpaliek par (*) (<10%), kam, savukārt, nākošais sekotājs atpaliek vēl par (*) (<10%), utt. If tirgus daļa OCTA polišu tirdzniecībā ir (*) (<10%). Izvērtējot LTAB sniegtos datus par 2010.gadu secināms, ka nepastāv ārkārtīgi krasu atšķirību tirgus daļu dinamikā, kas varētu liecināt par kāda konkrēta tirgus dalībnieka tirgus varas koncentrēšanos konkrētajā tirgū.

Ņemot vērā tirgus dalībnieku skaitu, tirgus vidi un konkurences apstākļus, Konkurences padome situāciju OCTA polišu tirgū vērtē kā dinamisku.

3. Tirgus dalībnieku viedokļi. 2011.gada 7.februārī Konkurences padomes pārstāvji tikās ar Iesniedzēja pārstāvjiem. Tikšanās laikā Iesniedzēja pārstāvji paskaidroja, ka SIA „R&D apdrošināšanas brokers” piederošā mājas lapa www.octas.lv Iesniedzējam ir nozīmīgs pārdošanas kanāls. SIA „R&D apdrošināšanas brokers” uzstāda Octamātus (ievietojot *octamātā* maksājumu karti un ievadot mašīnas reģistrācijas numuru, iespējams izvēlēties lētāko un izdevīgāko OCTA polisi no 6 apdrošinātāju piedāvājuma. Polisi iespējams tūlīt uz vietas izdrukāt), kuri tiek izvietoti Narvesen kioskos, Neste degvielas uzpildes stacijās. Tā kā AAS „BTA” OCTA polišu cenu koriģēšanas iespējas pastāv arī Octamātos, Iesniedzējs uzskata, ka viņam tika pilnībā liegta pieeja šim tirgum, jo patērētāji neizvēlas Octamātos iegādāties Iesniedzēja OCTA polises. Sarunas laikā Iesniedzējs norādīja, ka 2010.gada decembrī SIA „R&D apdrošināšanas brokers” mājas lapā If pārdoto OCTA polišu skaits krities līdz (*).

2011.gada 11.februārī Konkurences padomes pārstāvji tikās ar AAS „BTA” pārstāvjiem. Sarunas laikā AAS „BTA” pārstāvji paskaidroja, ka SIA „R&D apdrošināšanas brokers” mājas lapā www.octas.lv publicētās OCTA cenas bija līdz 20% lētākas nekā AAS „BTA” mājas lapā publicētās OCTA cenas. AAS „BTA” nav informācijas par to, kādas atlaides brokeri piešķir OCTA polisēm. AAS „BTA” paskaidroja, ka viņi nosaka OCTA polises cenu, balstoties uz izmaksām. Tāpat paskaidroja, ka dažādu brokeru mājas lapās OCTA polises cenas var atšķirties. Paskaidroja, ka regulāri veic cenu monitoringu un decembrī tika grozīta bāzes prēmija vairākiem brokeriem, ne tikai SIA „R&D apdrošināšanas brokers”. Octamātos AAS „BTA” polises iegādāties nav iespējams, tāpēc šis pārdošanas kanāls viņiem nav būtisks. Motivācija pārdot OCTA polises lētāk SIA „R&D apdrošināšanas brokers” mājas lapā www.octas.lv bija tāpēc, ka šai lapai ir ļoti veiksmīgs nosaukums, lai piesaistītu klientus. Norādīja, ka viņiem ir ļoti labi attīstīts biroju tīkls, taču paskaidroja, ka vēlas attīstīt arī pārējos kanālus. Tāpat norādīja, ka nesadarbojas ar SIA „E-agens”.

2011.gada 8.februārī Konkurences padomes pārstāvji tikās ar SIA „R&D apdrošināšanas brokers” pārstāvjiem. Tikšanās laikā SIA „R&D apdrošināšanas brokers” pārstāvji paskaidroja, ka Iesniedzēja 2010.gada decembrī noslēgto OCTA polišu skaits pret 2010.gada novembra mēnesi ir krities par (*), kas tai skaitā izskaidrojams ar to, ka Iesniedzējs no savas puses nenodrošināja WEB servisu darbību laika periodā no 2010.gada 1.decembra līdz 14.decembrim un 2010.gada 23.decembra līdz 31.decembrim, kas kopā sastāda 74% no 2010.gada decembra mēneša. Tas nozīmē,

ka apjoms tajās dienās, kad Iesniedzējs nodrošināja WEB servisu darbību, nav krities, bet gluži pretēji pieaudzis, jo noslēgto polišu daudzumam būtu jākrītas pret iepriekšējo mēnesi proporcionāli laika periodam, tas ir par 74%. Savukārt AAS „BTA” noslēgto OCTA polišu skaita pieaugums 2010.gada decembrī ir skaidrojams ar to, ka AAS „Baltikums” WEB servisu darbību nav nodrošinājusi no 2010.gada 14.decembra līdz 31.decembrim, tas ir 58% no decembra mēneša dienām. Savukārt AAS „Balta” WEB servisu darbību nav nodrošinājusi no 2010.gada 23.decembra līdz 31.decembrim, tas ir 29% no decembra mēneša dienām, AAS „Baltijas Apdrošināšanas nams” WEB servisu darbību nav nodrošinājusi no 2010.gada 28.decembra līdz 31.decembrim, tas ir 13% no decembra mēneša dienām, bet AAS „Balva” WEB servisu darbību nav nodrošinājusi no 2010.gada 28.decembra līdz 31.decembrim, tas ir 13% no decembra mēneša dienām. Tāpat SIA „R&D apdrošināšanas brokers” norāda, ka viņi nav būtisks pārdošanas kanāls Iesniedzējam, ka arī norāda, ka Octamātu popularitāte šobrīd ir zema.

4. Iesniegumā sniegtās informācijas izvērtējums atbilstoši Konkurences likuma normām. Konkurences padome norāda, ka Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas mērķis (līdzīgi kā Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.pantā) ir aizliegt sadarbību starp neatkarīgiem tirgus dalībniekiem, kuras mērķis vai sekas ir konkurences ierobežošana, kavēšana vai deformēšana. Konkurentu starpā visbiežāk tās ir vienošanās / līgumi / saskaņotas darbības par cenu fiksēšanu, tirgus sadali vai ražošanas ierobežošana, kuru rezultātā patērētājs zaudē labumu, ko citādi viņš gūtu no konkurences cīņas, piemēram, zemākas cenas, kvalitatīvākiem produktiem, plašākas pakalpojumu izvēles, inovācijas u.c. Arī tādas sistēmas radīšana, kas netieši ļauj konkurentiem ar citu personu starpniecību, apmainīties ar informāciju par cenām, ir aizliegta. Apdrošinātājam ir pienākums savu cenu par produktam (t.sk., bāzes prēmiju brokerim) noteikt neatkarīgi, nesaskaņojot ar konkurentiem.

Sadarbības līgums starp apdrošinātāju un brokeri ir vērtējama kā vertikāla vienošanās¹ par apdrošinātāja produktu pārdošanu, brokerim saņemot par to atlīdzību.

Izvērtējot tirgus dalībnieku sniegto informāciju kopsakarā ar citiem lietas faktiskajiem un juridiskajiem apstākļiem, Konkurences padome nesaskata AAS „BTA” un SIA „R&D apdrošināšanas brokers” darbībās Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas tiesiskā sastāva pazīmes. www.octas.lv ir tikai viena no daudzām šāda veida mājas lapām, kurā apdrošinātājiem iespējams piedāvāt un klientiem nopirkt OCTA polises. Brokeru mājas lapas ir savstarpēji aizvietojamas. Turklāt, kā jau konstatēts iepriekš lēmumā - OCTA polises Latvijas teritorijā tiek pārdotas gan apdrošināšanas sabiedrību birojos, gan to mājas lapās, gan ar citu starpnieku palīdzību, neizmantojot tiešsaistes pirkšanu.

Tādējādi Iesniegumā aprakstītos apstākļus, nevar vērtēt kā darbību, kas būtiski aprūtinājusi If darbību OCTA polišu tirdzniecības tirgū vai kā rezultātā If tikusi vai varētu tikt izstumta no OCTA polišu tirdzniecības tirgus.

Konkurences padomes skatījumā viens no konkurences elementiem cenu konkurence (t.i., konkurence par lētāku cenas piedāvājumu) ir nozīmīgs tirgus attīstības virzītājspēks. Klients ir ieguvējs no tā. Tas, ka apdrošinātājs, vienam brokerim samazinot cenu, cenšas citiem pielāgoties, liecina par konkurenci tirgus dalībnieku starpā.

¹ vienošanās, kuru noslēguši divi vai vairāki tirgus dalībnieki, no kuriem katrs veic saimniecisko darbību atšķirīgā ražošanas vai izplatīšanas līmenī, un kura attiecas uz vienošanās preču pirkšanas vai pārdošanas noteikumiem (MK 29.09.2008. Noteikumi par atsevišķu vertikālo vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam, 2.1.apakšpunkts)

Katra apdrošinātāja piedāvātā cena, ko klients pēc savu datu ievadīšanas tiešsaistes režīmā saņem, ir katra apdrošinātāja komercnoslēpums. Attiecīgi, situācija, kas liecinātu par to, ka apdrošinātājs pirms vēl klientam tiešsaistes režīmā ir nosūtīts OCTA cenas piedāvājums uzzina cita apdrošinātāja cenu un attiecīgi koriģē savējo cenu, varētu tikt vērtēta kā Konkurences likuma 18.panta pārkāpums. Attiecībā uz šo sastāvu Konkurences padome nav veikusi informācijas iegūšanu un izvērtēšanu, jo saskaņā ar Konkurences likuma 18.¹ pantu Konkurences likuma 18.pantā minētos pārkāpumus izskata tiesa.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 1.punktu, 11.panta pirmās daļas 7.punktu, 23.panta pirmo, trešo un ceturto prim daļu, Konkurences padome

nolēma:

neierosināt lietu uz If P&C Insurance AS Latvijas filiāle 05.01.2011. iesnieguma No.33-NV-11K pamata par iespējamu Konkurences likuma 11.panta 7.punkta pārkāpumu SIA „R&D apdrošināšanas brokers” un AAS „BTA” darbībās.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja

I.Jaunzeme